

Täysistunto

Keskiviikko 4.5.2022 klo 14.00—16.43

11. Kansalaisaloite Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi

Kansalaisaloite KAA 5/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 6/2022 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hylätään. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.05 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan puolesta, lakivaliokunnan puheenjohtajana kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia.

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan lakimuutosta, joka poistaisi rankaisemisen kannabiksen käytöstä, omaa käyttöä varten tapahtuvasta pienen määrän hallussapidosta ja muuttaman kannabiskasvin kasvattamisesta omaan käyttöön. Kansalaisaloitetta on perusteltu huumausaineiden haittojen vähentämisellä. Ehdotettuja lakimuutoksia perustellaan muun muassa sillä, että laillisen kontrollin ylläpitäminen tuhlaa poliisin voimavaroja ja haittaa käyttäjiä. Huumausaineen käyttörikoksesta seuraavan rekisterimerkinnän on esitetty vaikuttavan arvaamattomasti nuorten henkilöiden elämänkulkuun ja altistavan syrjäytymiselle. Aloitteen perusteluissa todetaan huumekaupan olevan rikollisten käsissä. Kannabiksen saattaminen laillisen kontrollin piiriin heikentää kansalaisaloitteen mukaan järjestäytyneen rikollisuuden kasvuedellytyksiä.

Valiokunta kuuli asiassa laajasti asiantuntijoita, ja kansalaisaloitetta ja saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioiden ja mietinnössä kattavasti selvitetyn tavoin valiokunta on todennut mietinnössään, että se ei puolla aloitteessa ehdotettua säätelyä ja ehdottaa kansalaisaloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä. Valiokunta ei pidä myöskään tarpeellisenä ryhtyä enempää selvittämään yleisesti kaikkien huumeiden rangaistavuuden poistamista ja niistä luopumista. Luonnollisesti olemme lakivaliokunnassa sitä mieltä, että tutkimustietoa aina voi olla ja sitä on hyvä olla olemassa. Valiokunnan mietinnössä näkyy tarkasti erilaista punnintaa, ja kaikki asiantuntijalausunnat ovat tietysti saatavissa eduskunnan sivuilta, mutta otan muutamia nostoja, mitä valiokunta on tuonut esille.

Valiokunta pitää Suomen huumausainepolitiikan linjauksia suhteellisen onnistuneina. Valtioneuvoston huumausainepolitiikkaa koskevassa periaatepäätöksessä, joka on annettu joulukuussa 2021, todetaan, että Suomen tavoitteena on huumausaineiden käytön ja levittämisen ehkäiseminen siten, että niiden käytöstä ja torjunnasta aiheutuvat terveydelliset,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

sosiaaliset ja yksilölliset haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Valiokunta katsoo, että voimassa oleva huumausaineisiin liittyvä rikoslainsäädäntö on asianmukainen.

Kansalaisaloitteessa ei ole perusteltu, miten kannabiksen saatavuutta lisäämällä voitaisiin vähentää kokeilijoiden ja käyttäjien määrää. Lakivaliokunta on saanut sosiaali- ja terveysministeriöltä selvityksen, ja yleisen päihdepolitiikan tutkimushavaintojen valossa saatavuuden lisääminen lisää kulutusta ja kulutuksen lisääntyminen lisää haittoja kokonaiskulutusmallin mukaisesti. Edelleen valiokunnan saamassa selvityksessä tuodaan esiin, että vaikka luotettavaa arviota asiasta ei pystytty antamaan, on todennäköistä, että toteutessaan kansalaisaloitteen mukainen malli lisäisi kannabiksen käytön yleistä hyväksyttävyyttä ja parantaisi kannabiksen saatavuutta. Tämä olisi taas omiaan lisäämään huumausaineiden käyttöä ja laajentamaan käyttäjäpiiriä nykyistä nuorempiin henkilöihin.

Valiokunta sai myös THL:ltä selvitystä, ja selvityksen mukaan, vaikka cannabis on useilla mittareilla valiokunnan saaman selvityksen mukaan vähemmän haitallinen kuin monet muut aineet, se voi aiheuttaa riippuvuutta ja sen käytöstä voi koitua monenlaista haittaa. Saadun selvityksen mukaan ja useiden tutkimusten perusteella kannabiksen toistuva käyttö lisää skitsofreniaan sairastumisen riskiä erityisesti henkilöillä, joilla on geneettinen alttius skitsofrenialle. Haitat liittyvät erityisesti runsaaseen käyttöön nuoruusiässä, jolloin cannabis voi vaikuttaa haitallisesti aivojen kehitykseen, mielenterveyteen ja kognitiiviseen suoriutumiseen. Lisäksi selvitysten mukaan sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa kannabistuotteiden keskimääräinen THC-pitoisuus on viime vuosina lisääntynyt ja vastaavasti CBD-pitoisuus laskenut, mikä on lisännyt kannabiksen käytön muuttumista cannabisriippuvuudeksi sekä psykiatrisen hoidon tarvetta. Edellä todettuihin terveyshaittoihin liittyen valiokunta on huolissaan kuulemisessa esiin tuoduista arvioista, että rangaistavuuden poistaminen saatettaisiin etenkin nuorten keskuudessa tulkita viestinä siitä, että kannabiksen käyttö olisi riskitöntä.

Aloitteessa perustellaan myöskin, että aloite olisi kannatettava, koska huumausainekauppa on nyt rikollisten käsissä ja että kannabiksen saattaminen laillisen kontrollin piiriin heikentäisi järjestäytyneen rikollisuuden kasvuedellytyksiä. Aloitteen mukaan kannabista itselleen viljelevät eivät halua olla tekemisissä rikollisten kanssa. Lakivaliokunta toteaa saadun selvityksen perusteella, että vaikka viljely omaan käyttöön jossain määrin korvaisi laittoman kannabiksen kulutusta, se ei kuitenkaan poistaisi laittomia markkinoita. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan viime vuosina kannabiksen käyttö on lisääntynyt erityisesti nuorten miesten keskuudessa. Nuorista aikuisista lähes puolet on kokeillut laittomia huumeita. Valtaosa kannabiksen käyttäjistä on viihdekäyttäjiä, jotka eivät haluaisi olla tekemisissä järjestäytyneen rikollisuuden kanssa. Kansalaisaloitteessa ei kuitenkaan ehdoteta kannabiksen saattamista laillisen kontrollin piiriin muutoin kuin omaa käyttöä koskevan kasvattamisen osalta, elikkä siinä ei esitetä jakelun ja kuluttajalle myynnin sallimista. Kannabiksen käytön dekriminialisointi saattaisi siis lisätä käytön yleisyyttä, mikä vahvistaa järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä, sillä vain osalla käyttäjistä tulisi olemaan kiinnostusta kannabiksen kasvattamiseen omaa käyttöä varten.

Lisäksi valiokunta on saanut selvitystä siitä, että kansalaisaloitteen mukainen malli todennäköisesti lisäisi etenkin sellaista huumausaineiden katukauppaa, jossa kannabista yleisellä paikalla myyvä tai välittävä henkilö pitää hallussaan ja käsittelee näennäisesti pieniä kannabiseriä, vaikka hänellä on samanaikaisesti ja tosiasiallisesti pääsy huomattavasti isompiinkin huumausaine-eriin ja mahdollisesti muihinkin huumausaineisiin kuin kannabikseen. Samoin malli hämärtäisi laillisen ja lainvastaisen toiminnan rajaa, koska lainvas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

taisesti tuotetut ja levitetyt huumausaineet sekoittuisivat levitysketjun loppupäässä laillisesti kasvatettuihin, hallussa pidettyihin ja käytettäviin huumausaine-eriin.

Muun kuin rikoslainsäädännön osalta lakivaliokunta toteaa, että huumausainepolitiikassa on kyllä kehittämistarpeita, erityisesti ennaltaehkäisyn ja hoitoon pääsyn vahvistamisessa. Valiokunta korostaa, että huumeidenkäyttäjien osalta hoitoon pääsemisen tulisi olla ensisijaista verrattuna rikosoikeudellisiin seuraamuksiin. Oikeus päihdepalveluihin ei riipu siitä, onko kyseisen päihteen käyttäminen sallittua tai kiellettyä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan poliisin tekemät hoitoonohjaukset ovatkin merkittävästi lisääntyneet. Valiokunta painottaa, että hoitoon ohjaaminen ei kuitenkaan yksinään riitä, vaan lisäksi tulee olla tarvittavat resurssit ottaa halukkaita henkilöitä hoitoon. Valiokunta pitääkin erittäin tärkeänä, että hoitoon pääsyn mahdollisuuksia vahvistetaan jatkossa.

Huumeidenkäytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentämisessä on keskeisessä asemassa ennaltaehkäisevä työ, valistus ja varhainen puuttuminen, koska ideanahan tietysti täytyy olla, ettei edes jouduta siihen tilanteeseen, että ollaan hoidon tarpeessa, elikkä että ei jouduta tämmöisiin riippuvuuksiin. Syrjäytymisen estäminen käytettävissä olevin eri keinoin on tärkeää. Lakivaliokunta katsoo olevan selvää, että huumeiden käytön haittojen vähentämisessä on joka tapauksessa keskeisessä roolissa ennen muuta muu lainsäädäntö kuin rikoslainsäädäntö. Keskeistä ovat siis hoitoon pääsyn mahdollisuudet ja sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus.

Lakivaliokunnan päätösehdotus on siis, että eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen 5/2020 sisältyvän lakiehdotuksen. Mietintöön sisältyy yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Sitten edustaja Hyrkö, olkaa hyvä.

16.14 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Kannabiksen rangaistavuutta koskeva kansalaisaloite käynnisti lakivaliokunnassa keskustelun, jolle on Suomessa huutava tarve. Aloitteen käsittely tarjosi mahdollisuuden pohtia, mikä on Suomen huumausainepolitiikan tavoite ja onko siinä onnistuttu. No, huumeiden käyttökokeilut lisääntyvät, päihdeongelmat piinaavat lukemattomia ihmisiä ja heidän läheisiään, huumeiden käyttäjiä leimataan ja kohdellaan huonosti, huumekuolemien määrä kasvaa tasaisesti, huumekauppiaiden sijaan rangaistuksia jaetaan käyttäjille, ja hoidon saaminen on huomattavan vaikeaa. Ei tätä tilannetta ja siihen johtanutta politiikkaa minusta kovin onnistuneena voida pitää.

Käsittely valiokunnassa oli perusteellinen. Kuulimme lukuisia asiantuntijoita, viranomaisia ja järjestöjä, jotka arvioivat aloitteen ehdotuksia — kiitoksia heille. Monissa kuulemisissa toistui yksi yhteinen piirre: arviota huumausainepolitiikan toimivuudesta ja punnittua pohdintaa tarvittavista uudistuksista toivottiin laajasti, riippumatta siitä, mitä lausunnonantaja ajatteli juuri tästä nimenomaisesta aloitteesta eli kannabiksen käyttörangaistusten poistamisesta. Tästä huolimatta lakivaliokunnan enemmistö päätyi kannattamaan mietintöä, jonka mukaan Suomen huumausainepolitiikan linjauksia pidetään kokonaisuutena suhteellisen onnistuneena eikä esimerkiksi rikoslainsäädännön muutoksille tai minkäänlaisille selvityksillä ole tarvetta, ja tämän vuoksi päädyimme edustajien Soinikoski ja Said Ahmed kanssa jättämään vastalauseen tuohon mietintöön.

Arvoisa puhemies! Suomen huumausainepolitiikka on jo 50 vuoden ajan perustunut rangaistuksiin. Rangaistavuudesta huolimatta huumausaineiden käyttäjien ja kokeilijoiden määrä on noussut viime vuosina huomattavasti ja laitton kauppa voi hyvin. Sen myötä huu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

mausaineista aiheutuvat terveydelliset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset haitat ovat lisääntyneet. Nykyinen huumepolitiikka ei kerta kaikkiaan ole onnistunut tavoitteessaan käytön tai sen haittojen vähentämiseksi, ja näin ei voi jatkaa.

Useat valiokunnan kuulemat asiantuntijat toivat esiin rangaistavuuden vaikutuksia ja rangaistavuuden poiston puolesta puhuvia seikkoja. Käytön rangaistavuuden poistaminen ei estäisi puuttumasta käyttöön muilla tavoin. Jo vuonna 2001, kun silloinen lakivaliokunta käsitteli lakia, jossa huumeiden käyttö säädettiin erilliseksi rikokseksi, valiokunta totesi, että ensisijaisen vaihtoehdon pitäisi olla toimenpiteistä luopuminen ja tarvittaessa hoidon tarjoaminen, kun kyse on yksittäisestä käyttörikoksesta. Asiaa kysyttiin Syyttäjälaitokselta ja poliisilta, ja näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Sakottaminen on varsin helppoa, avun saaminen puolestaan huomattavan vaikeaa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen päihdepolitiikan tulisi rangaistusten sijaan painottua ehkäisevään työhön ja varhaiseen puuttumiseen. Huumeiden ongelmakäyttöön tulisi puuttua ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon keinoin, ei rangaistuksilla. Valiokunta toteaaakin mietinnössään, että päihteiden käyttäjien hoitoonpääsyä tulisi helpottaa. Tähän mietinnön kantaan on helppo yhtyä, ja siitä olimme onneksi kaikki samaa mieltä. Pelkään kuitenkin pahoin, että tähän ei päästä niin kauan kun mikään ei muutu yhteiskunnan suhtautumisessa huumeiden käyttäjiin. Pelko leimaamisesta, rangaistuksesta, rekisterimerkinnästä ja siitä johtuvista ongelmista opiskelu- ja työpaikan saamisessa nostaa kiistatta kynnystä avun pyytämiseen. Nuorten huumeokeilujen taustalla on monta kertaa myös muuta elämän heittelyä, ja ongelmaksi asti riistäytynyt päihteiden käyttö kertoo lähes aina muista mielenterveyden tai elämänhallinnan haasteista. Siksi päihteiden käyttäjiä ei pitäisi kohdella rikollisina vaan pikemminkin erilaisten yhteiskunnan kannattelevien palvelujen ja riippuvuuteen sairastuneiden kohdalla myös hoitavien palveluiden tarvitsijoina.

Arvoisa puhemies! Valiokunta oli yksimielinen siitä, ettei tämä kansalaisaloite sellaisenaan ole toteuttamiskelpoinen. Tämä oli likipitään kaikkien asiantuntijoiden jakama kanta. Huumausainepolitiikan uudistaminen vaatii kattavampaa tutkimus- ja lainsäädäntötyötä kuin mitä kansalaisaloitteessa on ollut mahdollista tehdä, eikä näitä avoimia, ratkaisemattomia kysymyksiä ollut tietenkään mahdollista perusteellisesti valiokuntakäsittelyssä ratkoa, kun itse asian edistämiseksi ei ole riittävästi poliittista tukea.

Ihan mielenkiintoinen ja lisäselvitystarpeita alleviivaava huomio liittyy esimerkiksi siihen, millä keinoilla tehokkaasti voidaan suitsia ja estää järjestäytyneen rikollisuuden ja laittoman kaupan mahdollisuuksia käyttää hyväksi esimerkiksi kannabiksen mahdollisesti kasvavaa kysyntää.

Koetimme valiokunnassa hakea tukea lukuisten asiantuntijoiden kannattamalle näkemykselle, että Suomen päihdepolitiikkaa tulisi tarkastella, arvioida ja kehittää laaja-alaisesti kaikkien päihteiden ja niitä koskevien moninaisten haittojen osalta. Valiokunnan enemmistö päätyi kuitenkin toiselle kannalle. Viime kädessä erimielisyys tosiaan kiteytyi yhteen isoon kysymykseen: pidetäänkö Suomen nykyisiä huumausainepolitiikan linjauksia ja rikoslainsäädäntöä toimivana ja onnistuneena, vai olisiko tarpeen toteuttaa laaja-alainen, tutkittuun tietoon perustuva arviointi ja selvitys tarvittavista kehitystoimista? Tulen tämän asian toisessa käsittelyssä esittämään vastalauseemme mukaisen lausumaehdotuksen hyväksymistä tähän liittyen.

Arvoisa puhemies! Kenelläkään tässä salissa ei ole tarvetta tai halua vähätellä päihteiden käyttöön liittyviä haittoja sekä yksilöille että yhteiskunnalle. Minusta huoli siitä, millainen käsitys esimerkiksi nuorilla on kannabikseen liittyvistä riskeistä ja haitoista, on ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

van asiallinen huoli, mutta kysymys kuuluu: onko meidän rangaistuksiin keskittyvä huumepolitiikkamme kyennyt tehokkaasti suojelemaan nuoria näitä riskeiltä? Mielestäni ei ole. Tai: ovatko meidän nykyisen lain seuraamukset kohtuullisia niille aikuisille, jotka valitsevat kannabista kokeilla tai käyttää — aivan riippumatta siitä, mitä mieltä kukin henkilökohtaisesti tästä valinnasta on? Tämä meidän esittämämme kokonaisarviointi antaisi mahdollisuuden koota sellainen toimenpiteiden kokonaisuus, jolla näihin kysymyksiin voitaisiin aidosti ja vaikuttavasti puuttua ja samanaikaisesti varmistaa huumeita käyttävien henkilöiden ihmisarvoinen kohtelu tässä yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite avasi todella tässäkin talossa tarpeellisen keskustelun suomalaisen päihdepolitiikan suunnasta. Suomen huumeusainepolitiikassa tarvitaan kokonaisvaltaisempaa tarkastelua ja punnitumpaa näkemystä. On olennaista, että huumeiden käytön sääntely perustuu tutkimustietoon. Toivon, että keskustelu ei pääty tähän, vaikka suomalaisten puolueiden ja poliitikkojen keskuudessa aika ei vielä näytä olevan kypsä humaanille ja tietopohjaiselle päätöksenteolle huumeusainepolitiikassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

16.21 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa ehdotetaan lakimuutosta, joka poistaisi rankaisemisen kannabiksen käytöstä, omaa käyttöä varten tapahtuvasta pienen määrän hallussapidosta ja muutaman kannabiskasvin kasvattamisesta omaan käyttöön.

Toimin itse jäsenenä pohjoiskarjalaisessa työryhmässä, jossa mietimme eri järjestöjen, kuntien edustajien ja yksityishenkilöiden sekä vapaaehtoisten toimin huumeusainetuotteen auttamiseksi tehtäviä asioita. Olemme laajasti pohtineet myös toimenpiteitä, joilla ongelmaa voitaisiin ennaltaehkäistä. Olen myös äiti, ja pohdin asiaa vanhemmuuden näkökulmasta. Lisäksi tuttavapiiriini kuuluu myös henkilöitä, jotka ovat menettäneet lapsensa huumeille — lopullisesti.

Arvoisa puhemies! Tätä kansalaisaloitetta käsiteltiin valiokunnassamme perusteellisesti ja huolellisesti. Lakivaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hylkää kansalaisaloitteen kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi, ja tuen tätä vahvasti myös henkilökohtaisesti.

Vaikka valiokunnan THL:ltä saaman selvityksen mukaan kannabis on useilla mittareilla vähemmän haitallinen kuin monet muut aineet, se voi aiheuttaa riippuvuutta, ja sen käytöstä voi koitua monenlaista haittaa. Useiden tutkimusten perusteella kannabiksen toistuva käyttö lisää esimerkiksi skitsofreniaan sairastumisen riskiä erityisesti henkilöillä, joilla on geneettinen alttius tälle sairaudelle. Haitat liittyvät erityisesti runsaaseen käyttöön nuoruusiässä, jolloin kannabis voi vaikuttaa haitallisesti aivojen kehitykseen, mielenterveyteen ja kognitiiviseen suoriutumiseen.

Lisäksi saadun selvityksen mukaan sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa kannabistuotteiden keskimääräinen THC-pitoisuus on viime vuosina lisääntynyt ja vastaavasti CBD-pitoisuus on laskenut, mikä on lisännyt kannabiksen käytön muuttumista kannabisriippuvuudeksi sekä psykiatrisen hoidon tarvetta. Edellä todettuihin terveyshaittoihin liittyen valiokunta on huolissaan valiokunnan kuulemisissa esiin tuodusta arviosta koskien sitä, että rangaistavuuden poistaminen saatettaisiin etenkin nuorten keskuudessa tulkita viestinä siitä, että kannabiksen käyttö on riskitöntä — ja näinhän se ei todellakaan ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

Asiantuntijoiden mukaan on myös todennäköistä, että toteutuessaan kansalaisaloitteen mukainen malli lisääisi kannabiksen käytön yleistä hyväksyttävyyttä ja parantaisi kannabiksen saatavuutta. Tämä taas olisi omiaan lisäämään huumausaineiden käyttöä ja laajentamaan käyttäjäpiiriä nykyistä nuorempiin henkilöihin.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston huumausainepolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaan Suomen huumausainepolitiikan tavoitteena on huumausaineiden käytön ja leviämisen ehkäiseminen siten, että niiden käytöstä ja torjunnasta aiheutuvat terveydelliset, sosiaaliset ja yksilölliset haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Oikeus päihdepalveluihin ei myöskään saa riippua siitä, onko kyseisen päihteen käyttäminen sallittua vai onko se kiellettyä. Valiokuntamme painottaakin, että hoitoon ohjaaminen ei kuitenkaan yksistään riitä, vaan lisäksi tulee olla tarvittavat resurssit ottaa halukkaita hoitoon. Valiokunta pitikin erittäin tärkeänä, että hoitoonpääsymahdollisuuksia vahvistetaan jatkossa. Tälle meidän maassamme on aivan todellinen tarve.

Huumeiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentämisessä ovat keskeisessä asemassa myös ennaltaehkäisevä työ, valistus ja varhainen puuttuminen. Syrjäytymisen estäminen käytettävissä olevin eri keinoin on erittäin tärkeää, ja se täytyy myös rehellisesti todeta, että tämän työn kanssa meillä on Suomessa paljon tehtävää. Omalta osaltaan tämä valiokunnassa ja tänään salissakin käytävä keskustelu edesauttaa tätä käsittelyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

16.25 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kiitokset tietenkin tästä kansalaisaloitteen tekijöille, mutta yhdyn kyllä täysillä tähän lakivaliokunnan esitykseen, tähän mietintöön, juuri siitäkin lähtökohdasta, että emme voi yhtä huumetta irrottaa meidän huumausainelainsäädännöstä, kuten esimerkiksi THL on todennut, vaan pitää katsoa kokonaisuutta.

Yhdyn vahvasti myös valiokunnan näkemyksiin juurikin tästä näkökulmasta, että huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn meidän täytyy vielä enemmän panostaa itse perheissä, itse kuntien osalta, mutta laajemminkin yhteiskunnassa. Myös tämä hoitoon pääsy ja siihen panostaminen on tärkeä asia. Oikeastaan tässä on iso haaste näille hyvinvointialueille, kun kunnissa tehdään tämä ennalta ehkäisevä työ ja sitten hoitoon pääsy ja hoitoisuus jäävät hyvinvointialueille, että mitenkä tässä rajapinnassa toimitaan siten, että se meillä niin tässä huumeasiassa kuin muissakin toiminta-asioissa kitkatta toimii.

Näen itse, että tässä meillä on paljon tekemistä, että juurikin huumausaineiden käytön ehkäisy ja sitten sitä kautta nämä hoidot saadaan hyvin hoidettua. Itse näen sen, kuten tässä on todettukin, että meidän pitää pyrkiä lähemmäs huumeetonta yhteiskuntaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.27 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin kiitokset sekä aloitteen tekijöille, jotka ovat nostaneet tärkeän asian esille, että erityisesti sitten lakivaliokunnalle. Puheenjohtaja Leena Meri on johtanut valiokunnan oikeille raiteille ja tehnyt mietinnön, joka on sellainen, johon on helppo yhtyä. Asia on sinänsä äärettömän vakava, ja ongelma yhteiskunnassa on iso. Sitä ei voi ohittaa kevyillä sanoilla, vaan siihen on paneuduttava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

Tärkeintä on, niin kuin täällä on moneen kertaan sanottu, tämä ennaltaehkäisevä toiminta, ja siinä tarvitaan kotien, koulun, järjestöjen, kunnan, hyvinvointialueen ja monen muun mahdollisen tahon — läheisten ja muiden — yhteistyötä, yhteisvastuuta ennen kaikkea niistä nuorista, jotka huumeiden käyttöön kovinkin helposti nyky-yhteiskunnassa sortuvat. Meillähän ei sinänsä kovin iäkkäitä huumeiden käyttäjiä ole, koska yleensä he kuolevat varsin nuorina. Elleivät he lopeta, niin heidän elämänsä päättyy tai sitten menee ainakin siihen kuntoon, ettei elämästä voi enää kovin paljon puhua laadullisesti. Eli asia on vakava.

Tämä ennaltaehkäisy on siis tärkeää, mutta sen jälkeen sitten kuitenkin se kysymys, missä vaiheessa huumeidenkäytön pitää olla rangaistava teko, on se vaikea kysymys, mutta näkisin, että lakivaliokunta on oikeaan kohtaan sen edelleen vetänyt, että kannabiksen osaltakin se on rangaistava teko edelleen, ja se on oikea lähtökohta.

Mutta se hoitokysymys sitten: Tässä lähdetään siitä, aivan oikein, että hoitoonohjauksen pitää olla kunnossa, ja sitä meillä ei ehkä joka puolella ole aivan riittävästi. Sen lisäksi tarvitaan hoitopääsy. Nyt kun tapahtuu tämä hyvinvointialueuudistus, niin vastuu siirtyy hyvinvointialueille, koska nähdäkseni se on ennen kaikkea sosiaalinen ja terveydellinen ongelma, ja nämä sosiaali- ja terveysasiat kuuluvat hyvinvointialueille, rikosasiat sitten kuuluvat jo poliisille. Siitä on nyt huoli, että kun nämä hyvinvointialueet aloittavat ja niiden rahoitus on erittäin tiukalla, järjestelmä on kohtuuttoman hankala tältä osin, niin on suuri vaara, että juuri nämä huumeidenkäyttäjät ovat se porukka, joka jää varjoon tai unohdukseen tässä. Nyt kun strategioita hyvinvointialueilla luodaan, niin tämä asia on tärkeää nostaa esille kaikkialla Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

16.30 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! On erikoista, että tämä kansalaisaloite on saanut niin paljon allekirjoituksia, että se on edennyt tänne eduskuntaan asti. Se kertoo mielestäni kuitenkin siitä, että tämä ongelma on laajasti tunnustettu ja huumeet, mukaan lukien kannabis, leviävät meidän yhteiskunnassamme entistä tehokkaammin.

Tässä aloitteessa nostetaan se, että tällä hetkellä huumeiden myynti, kannabiksen välitys, on rikollisjärjestöjen käsissä, ja ratkaisuksi esitetään sitä, että laillistetaan kannabis. Tämähän tarkoittaisi käytännössä sitä, että me laillistaisimme tämän kaupan eli tämän jälkeen heistä, jotka sitä nyt välittävät, tulisi ihan laillisia myyjiä. Se, että tässä ajateltaisiin huumeita käyttävää nuorta tai hänen perhettään tai yhteisöään, on mielestäni hyvien ihmisten kuvitelma siitä, mitä tällä lailla halutaan saada aikaan. Tällä saadaan aikaan mahtavat kannabismarkkinat Suomeen. On tahoja erityisesti ulkomailla, jotka mielellään haluaisivat, että kannabis Suomessa laillistettaisiin. Ja siinä ei ole kysymys siitä, onko tämä sen käyttäjän etu. Ei, vaan tässä on kysymys rahasta. Tämä on aina myyjän etu, markkinoiden etu. Ei tässä kukaan ajattele meidän nuoria ja heidän tulevaisuuttaan. Siinä mielessä tämä ratkaisuehdotus on minusta erittäin huono.

Sen sijaan, että laillistaisimme kannabiksen, meidän tulisi miettiä, miksi ne huumeet liikkuvat niin vapaasti Euroopassa ja maailmanlaajuisesti. Yksi syy on aivan varmasti Euroopan avoimet rajat. Huumeita valmistetaan Keski-Euroopassa, niitä tuodaan maihin ilman minkäänlaisia esteitä, meidän rajojemme yli. Keinoja puuttua tähän on, mutta keino ei ole laillistaminen, vaan keinoja ovat Tullin ja poliisin resurssien lisääminen, toimintatapojen muuttaminen, sen miettiminen, että jos nuorelle tulee merkintä kannabiskäytöstä, niin millä tavalla ja kuinka nopeasti se merkintä voitaisiin sieltä poistaa, jotta se ei haittaisi nuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 49/2022 vp

ren opiskelua tai tulevaa mahdollista työuraa. Tässä on monia muita erittäin hyviä keinoja puuttua tähän ongelmaan.

Minä olen psykiatrisena sairaanhoitajana nähnyt nuoren kannabispsykoosissa suljetulla osastolla. [Puhujan ääni murtuu] Sen jälkeen on ihan turha tulla sanomaan, etteikö se ole porttihuume.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valiokunta on tehnyt erinomaisia työtä ja päätnyt aivan oikeaan ratkaisuun. Huumausaineiden, olkoon sitten kannabista tai mitä tahansa, käytön ja hallussapidon ja huumeiden kanssa pelaamisen tavalla tai toisella pitää olla edelleen kriminalisoitua. Edustaja Kaisa Juuson äskenen erinomainen esimerkki kuvaa parhaiten sitä, mihin oltaisiin menossa, jos tämä vapautettaisiin. Tällä alueella ei voi olla mitään ruusuksia kuvitelmia, että tämä avaisi joitakin hyviä asioita yleensä missään, jos huumausaineita käytetään.

Todellakin huumausaineiden käyttö aiheuttaa tietysti sille käyttäjälleen hyvin nopeasti riippuvuuden, joka johtaa sitten käytännöllisesti katsoen aina väkivallantekoihin, kun huumeiden hankkimiseksi tarvitaan sitten rahaa ja jos ei sitä muuten saa, tehdään kaikenlaisia rikoksia, joiden saalista sitten myydään ja hankitaan lisää aineita. Tällöin on syntynyt umpikuja, kierre, josta ulos pääseminen on lähes mahdotonta. Ja siksi toisekseen, jos kannabis laillistettaisiin, sehän johtaisi myös siihen, että kun huumausaineiden hallussapito olisi laillista, niin poliisilta menisi sitten sillä hetkellä mahdollisuus tutkia niitä rikoksia. Kun poliisi epäilisi vaikka jotakin henkilöä, että teillä on huumeita hallussa, niin kun hän tunnustaisi, että onhan sitä, niin kun se olisi laillista, sitä ei voitaisi tutkia.

Tänä päivänä jos henkilöltä löytyy huumeita hallusta, poliisi välittömästi tietenkin tutkii kyseisen henkilön ja suoritetaan kotietsinnät ja siihen liittyvät tutkimukset, että saadaan se ketju selville. Jos tämä kannabis laillistetaan, niin tämä mahdollisuus osittain menetetään.

Tässä nyt leikitään semmoisella asialla, joka on koko yhteiskuntamme kannalta äärimmäisen vaarallinen. Ja sitten kun aiheutetaan se ilmiö, että tällainen rikollinen toiminta yleensä valitettavasti kerää monta muutakin rikollista systeemiä siihen mukaan samalla — väkivaltaa, laitonta kauppaa, ihmiskauppaa ja vaikka mitä, varastetun tavarahan kauppaa ja törkeitä väkivallan tekoja ynnä muita — niin on aivan erinomaista, että valiokunta päätyi tällaiseen ratkaisuun. Meidän kaikkien suomalaisten, ja varsinkin Suomen kansanedustajien täällä talossa, on pidettävä huoli siitä, että tällainen rikollinen toiminta pidetään aina kriminalisoituna kaikilla tavoilla.

Ja aina esitetään sitä, että ei ole niitä hoitopaikkoja tarpeeksi. On varmaan meillä hoitopaikkojen puutetta monellakin terveydenhuollon alalla, mutta ei niitä ongelmia pidä ruveta tekemällä tekemään. Yritetään hoitaa niitä vaikeuksiin joutuneita ihmisiä nyt, auttaa heitä parhaansa mukaan, mutta uusien ongelmien tekeminen tietoisesti, oikein lain antamalla suosiollisella avustuksella — sitä ei saa sallia koskaan. Erinomainen mietintö ja erinomainen lopputulos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 5/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.